

Sayı : 30824082-610- 2393
Konu : İstanbul Milletvekili
Dr.M.Sezgin TANRIKULU'nun
Yazılı Soru Önergesi

..../..../2017
08 Mayıs 2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a)TBMM'nin 14.12.2016 tarihli ve 43452547-120.07-[7/9522]-72082 sayılı yazısı
b)Başbakanlığın 20.12.2016 tarihli ve 31853594-610-2-2264-4811 sayılı yazısı

İstanbul Milletvekili Dr.M.Sezgin TANRIKULU'nun, Sayın Başbakanımıza yöneltmiş olduğu, Sayın Başbakanımızın da Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri TBMM 7/9522 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

Ek:
Cevap Yazısı (4 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN DR.M.SEZGİN TANRIKULU'NUN
TBMM 7/9522 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
AİT SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

İstanbul'daki kontrolsüz büyüme ile havadaki solunumu kirleten azotdioksit oranının yüzde 50 oranında arttığına tespit edildiği haberleri basına yansımıştır. Kirlilik artışı, Ankara'da yüzde 30, İzmir'de ise yüzde 10'da kalmıştır. Batı Avrupa'da ise kirlilik oranlarının uygulamaya sokulan yeni yönetmelikler sayesinde 10 yıl öncesine göre yüzde 20 ile 50 arasında azaldığı görülmüştür. İstanbul'da tespit edilen azot dioksit seviyelerinin son 10 yılda artışı yetkililerin endüstriyel gelişme ve nüfus artışına rağmen yasal olarak gerekli olan emisyon kontrolleri yönetmeliklerini devreye sokamamalarına bağlanmıştır. Atmosforik gazlardan biri olan sarı-kahverengi renkli azot dioksit, otomobil egzozları, enerji santralleri ve endüstriyel faaliyetlerin bir ortak emisyonu sonucu ozon tabakasının altına yerleşerek şehirlerde büyük bir solunum kirletici hale dönüşebilmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- İstanbul'da son 10 yılda yüzde 50 artan hava kirliliğinin sebepleri nelerdir?
- 2- İstanbul'daki hava kirliliğini azaltmak için geliştirilen projeler nelerdir?
- 3- İstanbul'daki hava kirliliğinin insan sağlığına etkisine yönelik bilimsel araştırma yapılmış mıdır? İstanbul, Ankara, İzmir'de hava kirliliği yüzünden son 10 yılda kaç kişi ağır hastalığa yakalanmaktadır ve yaşamını kaybetmektedir?
- 4- İstanbul'un kontrollü büyümesi için geliştirilen projeler var mıdır? Varsa, nelerdir?
- 5- Batı Avrupa'da hava kirliliğinin azaltılmasına yönelik uygulanan yönetmelikler hangileridir? Bu yönetmelikler Türkiye'de uygulanmakta mıdır? Uygulanmıyorsa sebebi nedir?
- 6- Türkiye'de hava kirliliği ile mücadele mevzuatı AB ile akredite midir?
- 7- Türkiye'de emisyon kontrol yönetmeliklerinin yetersiz olduğu iddiası doğru mudur? İddia doğru ise, emisyon kontrol yönetmeliği çalışması yapılacak mıdır?
- 8- Hava kirliliği artan İstanbul, Ankara, İzmir'de hangi tedbirleri almayı planlamaktadır?
- 9- Türkiye genelinde illere göre, son 5 yılda, 25 Kasım 2016 tarihi itibarıyla astım, KOAH vb. solunum rahatsızlıklarından tedavi gören kişi sayısı kaçtır? Tedavi görenlerden kaç kişi yaşamını yitirmiştir? Bu tür rahatsızlıklara, hava kirliliğinin olumsuz etkileri göz önüne alındığında, hava kirliliği ile etkin mücadele kapsamında ne tür etkili ve sürekli tedbirler alınacaktır?

CEVAPLAR:

1-Bakanlığımız Ulusal Hava Kalitesi İzleme aracılığıyla elde edilen veriler değerlendirildiğinde İstanbul'da hava kirliliği problemi olduğundan bahsetmek mümkün değildir. 1990'lı yıllarda havası en kirli illerimizin başında yer alan İstanbul'da, özellikle ısınma amacıyla kullanılan yakıtın çok ciddi bir şekilde denetlenmesi ve doğalgazın yaygınlaştırılması ile hava kirliliği problemi büyük ölçüde ortadan kalkmış durumdadır.

İstanbul'da ölçümü yapılmakta olan hiçbir kirletici madde son 10 yılda %50 oranında artış göstermemiştir. İstanbul'da sayısı gün geçtikçe artmakta olan araç sayısına rağmen, azot dioksit (NO₂) konsantrasyonları günümüzde en yoğun araç trafiğinin yaşandığı bölgelerde dahi sınır değerlerin altında

kalmaktadır. “Marmara Bölgesinde Hava Kalitesi Alanında Kurumsal Altyapının Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında İstanbul İline kurulan 13 adet hava kalitesi izleme istasyonundan 01.03.2013 tarihi itibariyle elde edilen yıllık ortalama NO₂ değerleri ve NO₂ sınır değerleri aşağıdaki tabloda karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi NO₂ değerleri her yıl azalma göstermiştir.

Yıllar	Yıllık Ortalama NO ₂ Değerleri (µg/m ³)	HKDYY Sınır Değer (µg/m ³)
2013	45,9	60
2014	44,5	60
2015	41,1	56
2016 (Kasım ayı itibariyle)	40,6	52

2,8-Bakanlığımızca hava yönetimi mevzuatı kapsamında 81 İlde çalışmalar yapılmakta olup, 2013/37 sayılı Bakanlığımız Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi gereği yüksek kirlilik potansiyeli bulunan 64 ilimizin Temiz Hava Eylem Planı bulunmaktadır. Eylem planları kapsamında illerde kirliliğin kaynağında azaltımına ve hava kalitesinin korunmasına yönelik eylemler belirlenmiş olup, çalışmalar yürütülmektedir.

Bakanlığımızca 2009-2013 yılları arasında yürütülen Marmara Bölgesinde Hava Kalitesi Alanında Kurumsal Yapılandırma Projesi ile Bölgede İstanbul merkezli Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü kurularak, hava kalitesi alanında izleme, yönetim ve kurumsal alt yapının oluşturulması hedeflenmiştir.

Bakanlığımızın yürüttüğü ve 2017 Yılı Ocak ayı itibariyle nihailendirilmesi planlanan bir diğer proje olan Ulusal Emisyon Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi Projesi ile İstanbul’un da içinde yer aldığı Marmara Bölgesi pilotunda hava kalitesi emisyon envanteri ve modelleme ayaklarını kapsayan bilişim arayüzlü bir emisyon yönetim sisteminin oluşturulması amaçlanmıştır.

Hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla geliştirilen “Marmara Bölgesinde Hava Kalitesi Alanında Kurumsal Altyapının Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında İstanbul İline 13 adet hava kalitesi izleme istasyonu kurularak 01.03.2013 tarihi itibariyle elde edilen hava kalitesi verileri ham veri olarak <http://www.havaizleme.gov.tr> web sayfasında kamuoyunun bilgisine anlık olarak sunulmaktadır.

İstanbul Hava Kalitesi; Katı Yakıt ve Doğalgaz Kullanımı, Çevre İzin ve Lisansı, Cebeci Taş Ocakları, Ulaşım, Egzos Ölçümleri, Toplu Taşıma, Raylı Sistem Hattı – Metro, Hafif Metro, Tramvay, Füniküler, Teleferik, Marmaray, Park et Devam et, Akıllı (Sinyalize) Kavşak Uygulaması, İstanbul’a 3.Köprü – Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Sürücülerin çevre dostu sürüş teknikleri konusunda bilgilendirilmesi, Bisiklet yolları, Uçak Emisyonları, Gemi Emisyonları konularında alınan ve alınabilecek önlemler perspektifinde İstanbul Temiz Hava Eylem Planımızda detaylı olarak değerlendirilmiştir.

Konuyla ilgili olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığından alınan bilgiler aşağıda yer almaktadır.

İstanbul’daki hava kirliliğini azaltmak için tüketilecek kömürlere kalite sınırlaması getirilmiş ve tüketime sunulacak kömürlerin mutlaka iyileştirme-zenginleştirme tesislerinde işleme tabi tutulan torbalanmış kömür olmaları sağlanmıştır. Temiz yakıt olan doğalgaz yaygınlaştırılarak kömür kullanımının azaltılması sağlanmıştır.

Metro, tramvay, metrobüs ve deniz ulaşım ağı yaygınlaştırılarak vatandaşların toplu taşımaya olan meyli artırılmıştır. Bu durum, şahsi araç kullanımı ve dolayısıyla ulaşımdan kaynaklı emisyonu azaltmıştır. Ayrıca İETT otobüs filosunun büyük bir kısmı çevreci otobüsler ile yenilenmiştir. Bunların yanı sıra bisiklet yolları ve yeşil alanlar da artırılmaya devam etmektedir.

3,9- Hava kirliliği ile etkin mücadele kapsamında kamuoyu Bakanlığımız Ulusal Hava Kalitesi İzleme web sayfası üzerinden anlık olarak bilgilendirilmekle birlikte, ayrıca astım, KOAH gibi hastalarla, kirliliğe karşı hassas çocuk ve yaşlı grupların aşım olduğu dönemde acil olarak uyarılmaları Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerimiz vasıtasıyla yapılmaktadır.

Soruda belirtilen hususlar hakkında konuyla ilgili Sağlık Bakanlığından alınan bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Bilindiği üzere, Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşların Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Türkiye Halk Sağlığı Kurumu başlıklı 26. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinde “Halk sağlığını korumak ve geliştirmek, sağlık için risk oluşturan faktörlerle mücadele etmek” hükmü yer almaktadır.

Hava kirliliğinin insan sağlığına etkisi ve bunun ekonomik maliyeti Avrupa Birliği, Dünya Sağlık Örgütü, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü ve uluslararası kuruluşlarda modelleme esaslı çalışmalar yapılmakta ve bu çalışmalar Sağlık Bakanlığınca yakından izlenmektedir. Dünya Sağlık Örgütü Avrupa bölgesi için toplam ölümlerde çevresel yük payının % 15-20 arasında olduğunu tahmin etmektedir.

Sağlık Bakanlığınca kronik hava yolu hastalıklarının (KOAH ve astım) gelişimini önlemek, konuyla ilgili koruyucu önlemler geliştirmek, kronik hava yolu hastalıklarının engellilik ve ölüm hızını azaltmak, kronik hava yolu hastalıklarını izlemek, kontrol altına almak ve böylece bu hastalıkların oluşturduğu hastalık ve ekonomik yükü azaltmak amacıyla “Kronik Hava Yolu Hastalıkları Önleme ve Kontrol Programı” yürütülmektedir. Program, kronik hastalıkların önlenmesine dair entegre toplum tabanlı bir programdır.

5,6- AB müktesebatı ile uyum çerçevesinde ülkemizde 2008/50/EC sayılı Dış Ortam Hava Kalitesi ve Avrupa için Daha Temiz Hava (CAFE) Direktifle büyük oranda uyumlu mevcut mevzuatımız Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği uygulanmaktadır. AB’nin Büyük Yakma Tesisleri Direktifi büyük oranda uyumlaştırılmış olup Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği altında yer almaktadır. 2010/75/EC Sayılı Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin uyumlaştırılması çalışmalarına devam edilmektedir. Ülkemizin AB Müktesebatına uyum çalışmaları çerçevesinde; hava kirliliğine ilişkin diğer AB mevzuatı uyumlaştırma çalışmaları devam etmektedir.

Mülga Büyük Yakma Tesisleri Yönetmeliği, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğine derç edilmiş olup, AB’nin Büyük Yakma Tesisleri Direktifi ile büyük oranda uyumludur. 2010/75/EC Sayılı Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin uyumlaştırılması çalışmalarına devam edilmektedir. Ayrıca Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği’nin Büyük Yakma Tesisleri ile ilgili bölümünün uygulanması kapsamında kapasite geliştirmek üzere IPA 2010 programı kapsamında Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülen “Büyük Yakma Tesisleri Direktifinin Uygulanması İle Hava Kalitesinin İyileştirilmesi Teknik Destek Projesi” 22 Temmuz 2016 tarihinde tamamlanmıştır.

7-03.07.2009 tarihli ve 27277 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği’nin amacı; sanayi ve enerji üretim tesislerinin faaliyeti sonucu atmosfere yayılan is, duman, toz, gaz, buhar ve aerosol halindeki emisyonları kontrol altına almak; insanı ve çevresinin hava alıcı ortamındaki kirlenmelerden doğacak tehlikelerden korumaya; hava kirlenmeleri sebebiyle çevrede ortaya çıkan umuma ve komşuluk münasebetlerine önemli zararlar veren olumsuz etkileri gidermeye ve bu etkilerin ortaya çıkmasını engellemeye ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Bahse konu yönetmelik, ilgili Avrupa Birliği direktifleri/mevzuatıyla büyük oranda uyumludur. Söz konusu yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin sektörel bazda projeler yapılmakta (çimento, büyük yakma tesisleri, otomotiv tesisleri) olup önümüzdeki yıllarda da sektörel çalışmaların yapılmasına devam edilecektir.

Bakanlığımız tarafından önerilen ve Kalkınma Bakanlığı tarafından kabul edilen “Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Limitlerinin Belirlenmesi Projesi” ile

- Sektör ve alt sektörlerle ilişkin özel emisyon parametreleri ile sınır değerlerin,
- Ülkemizdeki sektörlerin üretimleri ve teknolojilerinin,
- Tesislerin hava kalitesi katkı değerinin hesaplanmasına ilişkin kriterler, kümülatif hava kalitesi değerlerinin hesaplanması/ölçümüne ilişkin esaslar ile tesislerin etki alanına ilişkin hava kalitesi sınır değerlerinin ölçüm yöntemlerinin, AB mevzuatları ve diğer ülkelerde uygulanan sınır değerler ve ülkemizdeki teknolojik gelişmeler dikkate alınarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Proje kapsamında, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinde yer alan 27 sektör için sektörel kontrol listeleri, kılavuzlar hazırlanarak, yönetmelik değişikliği yapılacak aynı zamanda kapasite geliştirme çalışmaları kapsamında eğitimler ve çalıştaylar düzenlenecektir. Projenin 2017 yılının ilk çeyreğinde başlaması planlanmaktadır.

